

může býti vysloveno zmírnění konvenční pokuty. Ale dovolatel je mimo to nesprávného názoru, míně, že na úmluvu o ztrátě lhůt lze použití ustanovení § 1336 (912) obč. zák. Smluvní pokuta jest již předem mezi stranami smluvený ekvivalent věřitelovy újmy pro nesplnění nebo ne náležitě splnění. Avšak ujednáním o ztrátě lhůt neposkytuje se věřiteli náhrada újmy, nýbrž toliko zabezpečení před obmeškáním dlužníkovým tím způsobem, že může ihned celý nárok uplatnit. V tom však nespočívá náhrada újmy pro nenáležité splnění nároku. Názor odvolacího soudu není tedy nesprávným.

Čís. 7539.

Nabytí vlastnictví zmocnitelem při t. zv. tajné plné moci.

Stačí v takovém případě, že zmocněnec odevzdal věc zmocniteli prohlášením podle § 428 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1927, Rv I 1823/27.)

V exekuci proti firmě B. a spol. byly zabaveny dva koně. V žalobě, o niž tu jde, domáhala se Zdenka K-ová na vymáhajících věřitelích, by bylo uznáno její vlastnické právo k zabaveným koním, a by exekuce ohledně nich byla prohlášena za nepřípustnou tvrdíc, že koně nenáležejí ani firmě B. a spol. ani Maxu B-ovi, společníku firmy, nýbrž že jsou výlučným vlastnictvím žalobkyně, kteráž je prostřednictvím svého plnomocníka Maxe B-a na trhu koupila a obdržela odevzdány do vlastnictví. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovoláním žalovaných.

Důvody:

Prvý soudce ze zjištěných okolností dospěl k závěru, že žalobkyně zapůjčila Maxu B-ovi 10.000 Kč a že se nestala vlastnící koní, za část těchto peněz koupených. Odvolací soud, zopakovav podle § 488 c. ř. s. některé důkazy, zjistil, že stranám nešlo o zápůjčku, nýbrž že žalobkyně Maxu B-ovi odevzdala 10.000 Kč s příkazem, aby pro ni koupil koně, které měly býti jejím vlastnictvím, dále že zapsala do pokladní knihy firma B. a spol. »Zdena K-ová 10.000 Kč na koupi svých koní«, dále že Max B. koupil koně od Emila K-a, aniž mu řekl, že je kupuje jako plnomocník žalobkyně, konečně že Max B. tyto koně do valníku zapřažené na silnici předvedl před žalobkyní a jí odevzdal slovy: »tady máte ty Vaše koně«. Po právní stránce dospěl odvolací soud k závěru, že k tomu, by žalobkyně přímo nabyla vlastnictví koní, stačilo, že Max B. byl zmocněncem žalující strany a koně od Emila K-a převzal. Po právní stránce dlužno předeslati, že žalobkyně opírá vylučovací žalobu podle § 37 ex. ř. jen o tvrzení, že nabyla vlastnického práva k zabaveným koním tím způsobem, že je koupila za své peníze prostřednictvím svého plnomoc-

níka Maxe B-a a že jí byly odevzdány do vlastnictví. Vzhledem k tomu není potřebí v tomto případě obírat se otázkou, která byla nadhována v jiných podobných případech, zda předpis čl. 368 obch. zák., že pohledávky z jednání, které uzavřel komisionář, může sice komitent uplatňovati proti dlužníku teprve po jich postupu, že však v poměru mezi komitentem a komisionářem nebo jeho věřiteli pokládají se takové pohledávky, byť i nebyly postoupeny, za pohledávky komitentovy, platí i tehdy, když nejde o pohledávku, nýbrž o nabytí jiných práv majetkových, zejména též práva vlastnického k věcem, jež komisionář opatřil pro komitenta, aniž další otázkou, zda předpisu toho lze obdobně použiti i v jiných případech t. zv. nepřímého zastoupení mimo komisionářství (kdyby se totiž mělo za to, že souzený případ dlužno posuzovati podle předpisů občanského zákona). K oběma otázkám odpovídá ostatně jak nauka tak i judikatura převážně ve smyslu záporném (srov. Ehrenzweig, System, 1925 I., 1, str. 266). Odvolací soud spornou věc řešil s hlediska § 1017 obč. zák. a dospěl k závěru, že, ježto Max B. byl pouze zmocněncem žalující strany a koně od Emila K-a převzal, nabytí vlastnictví jejich podle tohoto ustanovení zákona přímo pro žalobkyni (správněji řečeno: nabytí vlastnictví jeho jednáním přímo žalobkyně), aniž bylo třeba nového odevzdání žalobkyni, jak za to má první soud. Při tom odvolací soud nepřikládá význam okolnosti jím zjištěné, že Max B. příkaz ke koupi koní pro žalobkyni provedl tím způsobem, že, uzavíraje kupní smlouvu s Emilem K-em, proti tomuto nevystupoval jako příkazník (zmocněnec) žalobkyně, nýbrž s ním jednal vlastním jménem. Činí tak neprávem, neboť z této okolnosti plyne, že nešlo o případ, jež v první řadě má na mysli ustanovení § 1017 obč. zák. (slova: »v mezích zjevné plné moci«), kde třetí osoba věděla neb aspoň z okolností mohla poznati, že má co činiti s plnomocníkem, nýbrž o případ, kde příkazník provádí přikázané jednání sice na účet příkazatelův, při tom však proti třetímu smluvníku vystupuje vlastním jménem, že tedy šlo o t. zv. tajnou plnou moc, o právní poměr, jenž pro obor práva obchodního jest upraven v předpisech čl. 360 a násl. obch. zák. o jednání komisionáře. Otázka, zda a za jakých podmínek v takových případech jednáním komisionáře nebo jiného nepřímého zástupce nabyde vlastnictví ke koupeným předmětům přímo příkazatel (komitent) či nejprve příkazník (komisionář), který je pak teprve dalším úkonem na onoho musí převésti, je spornou (srov. Staub-Pisko § 11 k čl. 360 obch. zák., jakož i literaturu a judikaturu tamtéž uvedenou). Zastávce má jak první, tak i druhý názor. Jiní zase mají za to, že pro otázku nabytí vlastnického práva při kupu příkazníkem (komisionářem) rozhoduje příkazníkův úmysl, směřující k nabytí vlastnictví buď pro sebe nebo přímo pro příkazatele (komitenta), při čemž někteří ještě činí rozdíl podle toho, zda tento úmysl byl na venek poznatelným, čili nic. Než tuto otázku netřeba řešiti pro rozhodnutí tohoto sporu vzhledem ke skutkovému ději, jak byl zjištěn odvolacím soudem. Neboť, i když se má za to, že vlastnictví ke sporným koním původně nabyt Max B. a že se vyžadovalo, by je zase vlastnický odevzdal žalobkyni, byl tento předpoklad splněn, poněvadž skutkový

děj zjištěný soudem druhé stolice zahrnuje v sobě všechny náležitosti odevzdání prohlášením podle § 428 obč. zák., jež je stejně jako hmotné odevzdání podle § 426 obč. zák. aneb odevzdání znamením podle § 427 obč. zák. zákonně uznaným způsobem nabytí vlastnického práva odevzdáním, zejména i v případech toho druhu, o jaký tu jde (srov. k tomu Staub-Pisko § 11 k čl. 360 obch. zák.). Podle skutkového stavu, zjištěného odvolacím soudem, se totiž odevzdání stalo tím, že Max B., předváděje na silnici koně do valníku zapřažené, řekl žalobkyni: »Tady máte ty vaše koně!« Jednaje takto, dal Max B., který jako příkazník (komisionář) žalobkyně podle zákona (čl. 361 obch. zák., § 1009 obč. zák.) byl povinen plniti žalobkyni to, co z jednání mohla požadovati, plně takto tuto povinnost, způsobem s dostatek prokazatelným na jevo, že chce koně budoucně chovati jménem příjemcovým, jménem žalobkyně, jak předpokládá § 428 obč. zák. k odevzdání prohlášením, zvláště, když se uvádí způsob, jak k tomuto prohlášení došlo, a když se hledí též k zápisu v obchodních knihách: »Zdena K-ová 10.000 Kč na koupi svých koní«. K tomu přistupuje ještě, že byl tu prokazatelný a ve sporu též zjištěný právní důvod další detence Maxe B-a (pokud se týče firmy B. a spol.), jenž podle rozsudku odvolacího soudu záležel v tom, že žalobkyně, jak hned původně bylo jejím projeveným úmyslem, když dala příkaz k nákupu koní, půjčila je k používání firmě B. a spol., kde byla zaměstnána. Je tu tedy smlouva, jednak kupní smlouva, uzavřená Maxem B-em byť i vlastním jménem, ale přece z příkazu žalobkyně a na její účet, jednak smluvní poměr mezi žalobkyní a Maxem B-em, směřující k nabytí vlastnictví pro žalobkyni, jako platný nabývací titul a odevzdání prohlášením jako právně náležitý způsob odevzdání věci. Tím je právní základ žaloby podle § 37 ex. ř. ve směrech, v nichž byl sporným, s dostatek opodstatněn a odvolací soud tudíž po právní stránce nepochybil, vyhověv žalobě. Rozhodnutím soudu druhé stolice se však žalovaným ani věcně nijak neukřivdí, což je zřejmo, když se uváží způsob, jakým vlastně došlo k nákupu koní pro žalobkyni. Odvolací soud zjistil, že Max B. žádal žalobkyni o zápůjčku 10.000 Kč pro firmu B. a spol. z částky 20.000 Kč, která žalobkyni byla vyplacena pojišťovnou, že však žalobkyně prohlásila, že vzhledem k špatným majetkovým poměrům firmy (v hotovosti) nepůjčí, ale že dá Maxu B-ovi 10.000 Kč, by za ně koupil pro žalobkyni pár koní, které budou jejím vlastnictvím, že je pak půjčí firmě k užívání, při čemž byla vysvětlena také pohnutka, proč se tak mělo státi. Jestliže tedy zabavené koně byly zakoupeny pro žalobkyni a tato za tím účelem dala B-ovi 10.000 Kč ze svých peněz, jichž původ nesporně s provozem firmy B. a spol. neměl co činiti, nemají žalovaní zajisté nárok, by z těchto majetkových předmětů došli uspokojení svých pohledávek za firmou B. a spol. Vzhledem k vyličenému stavu věci a zejména k tomu, že žalobkyně hned původně dala své peníze k nákupu koní, které měly býti jejím vlastnictvím, jest jasno, že o převodu vlastnictví k účelu zajištění zde vůbec nemůže býti řeči. Proto netřeba se blíže obíratí příslušnými vývody obou dovolání.